

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Fundamentum rationum præcedentis sententiæ. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

lum Deum esse, in quem non cadit peccatum: sed solum loquitur comparatione facta cum creaturis productis, sed etiam cum possibilibus, tribuens Deo hoc peculiare attributum: nam si creaturæ alicui hoc posset contingere: non diceretur solius Dei proprium esse.

August.

7.

Postremò Augustinus libro 12. de Civitate Dei, apite primo ita scribit, Dicimus itaque immutabile bonum non esse, nisi unum Deum verum beatum: ea vero, quæ fecit, bona quidem esse, quod ab illo: verumtamen mutabilia, quod non de illo sed de nihilo facta sunt. Eandem sententiam atque eadem ratione confirmatam tradidit eodem libro capite 6. quibus quidem in locis agit de mutabilitate peccati, quæ à suo bono creatura aueritur. Quare & eo cap. 6. probat peccatum nullam aliam causam habere posse, quam voluntatem creatam, non quatenus à Deo bona est, sed quatenus de nihilo producta est. Idem omnino, & ob eandem rationem habet Fulgentius libro de fide ad Petrum capite tertio & Gregorius libro 25. moralium capite 5. ex qua colligunt idem Augustinus libro 3. contra Maximinum capite 12. & Fulgentius in illo capite 23. hoc modo: Cuiusque creatura rationalis præstat, ut peccare non possit: non est natura propria, sed gratia. Id quod non solum de creaturis factis, sed & de possibilibus aperte intelligunt: siquidem omnibus ratio illa communis est, nempe ex nihilo esse. Nam si creaturæ factæ extra mutationis peccati aleam suapte natura esse nequeunt, quia ex nihilo sunt: hoc ipsum cuicumque alteri creaturæ possibili conveniet. His etiam adde Damascenum, qui 2. de fide capite tertio parum à principio de creaturis ita loquitur: Quidquid enim creatum est, mutationi subit necesse est, id enim unum extra mutationis aleam est, quod nihil habet à quo sit creatum.

Fulg.
Greg.

8.

Damasc.

Loquitur autem Damascenus de mutatione peccati, secundum quam creatura rationalis mutari potest, ut patet ex contextu capitis. Sentit igitur Damascenus, solum Deum non posse peccare: quia solus ille non est ab alio factus: cetera vero ideo peccare posse, quia causam habent: sui quod autem habet causam sui habet etiam esse creatum de nihilo: convenit igitur in doctrina, & ratione cum alijs Patribus 3. loco allegatis. Cumque omnis creatura impossibilis, hoc ipso quod creatura est, habeat causam sui, & de nihilo debeat produci: fieri non potest, iuxta sententiam horum Patrum ut extra aleam mutationis peccati suapte natura sit. Ceterum antequam ratione hanc sententiam comprobemus, observandum est ex doctrina horum Patrum, non solum sequi contra secundam sententiam, non posse creaturam rationalem produci omnino impeccabilem circa finem supernaturalem: sed etiam, nullam esse productam nec produci posse, quæ circa finem, & legem naturalem natura sua impeccabilis sit. Patres enim, nulla facta distinctione, absolute loquuntur de mutatione peccati, à qua nullam creaturam excipiunt.

9.

Respons.
aliquorum.

Respondebit fortasse aliquis pro Doctoribus secundæ opinionis, hos Patres loqui de creatura rationali, quæ esset liberi arbitrij: & de hac verissime docuisse, nullam à Deo posse fieri, quæ suapte natura impeccabilis sit: ac de creatura rationali absque libertate, sed necessario ad unum tantum determinata, patres allegatos non disputare: & de hac veram esse secundam sententiam, quæ

ARTIC. I.

affert, fieri posse naturam aliquam rationalem impeccabilem: nempe absque libertate, & ad unum determinatam: nam si liberi esset arbitrij, non negarent Doctores illius sententiæ, quæ eundem creaturam rationalem etiam possibilem, debere esse peccabilem. Verum hæc obiectio frivola est. Tum quia Hieronymus supra allegatus plane supponit creaturam, hoc ipso quod rationalis est, esse liberi arbitrij: nam rationalis creatura ideo dicitur facta ad imaginem, & similitudinem Dei, ex sententia ipsius: quia libero arbitrio prædita est. Tum etiam quia ut seq. caput probamus, impossibile est, produci creaturam rationalem, quæ necessario alligata sit ad unum tantum circa quæcumque obiecta, quæ illi proponi possunt, sed, nisi brutum irracionale sit, libera esse debet circa aliquod saltem genus obiecti, hoc autem ipso, quod minimam habeat partem libertatis, non potest circa virtutem, & vitium libera esse, eo quod de nihilo facta est: hoc enim solum concedimus Deo, ut sit liberi arbitrij, sed circa bonum, & malum nullam habeat libertatem. Ratione vero huius discriminis inter nos, & ipsam, seq. cap. subiiciemus.

CAPUT III.

Fundamentum rationum præcedentium sententiæ.

UT sententiam præcedentem ratione confirmemus, & ostendamus, creaturam rationalem hoc ipso quod creatura est, de nihilo facta, impeccabilem esse non posse, probandum in primis est nullam creaturam rationalem sine libero arbitrio fieri posse. Nam qui secundam sententiam sequuti affirmant, produci posse creaturam rationalem impeccabilem, eo solum fundamentato nituntur, quia creati potest absque ulla libertate, & ad unam partem necessario determinata. Hoc tenentur non legi aliquem qui diceret, potest fieri creatura rationalis liberi quidem arbitrij circa aliqua obiecta, & necessario determinata semper ad virtutem, absque ulla libertate ad peccatum. Verum, ne quis ita aliquando ex suo cerebro velit hanc opinionem defendere, in hoc capite ratione monstrabimus, nullo modo posse creaturam ratione præditam produci absque libertate peccandi. Est igitur, ut dixi, in primis universim supponendum, nullam fieri, posse creaturam rationalem absque ulla libertate circa aliquod saltem genus obiecti. Hoc autem probatur primum autoritate Damasceni libro 2. de fide, ubi ita scribit. Rursusque id omne, quod ratione virtutis, arbitrij quoque libertate præditum est. Angelus itaque virtutis, & intelligentiæ participes, liberi arbitrij quædam creaturæ, in ea conditione erant, ut mutati non recipere possent, ut esset vel in bonum vel in malum mutari. Loquitur autem, ut manifeste constat, de mutatione peccati, & capite 27. eiusdem libri postquam dixit, deum arbitrij libertate carere, & à natura potius deo, quam eam ducere: & naturaliter in actionem præditi, quamprimum aliquid appetiverint: subdit hæc verba: Homo contra, vi potest rationis participare, naturam potius ducit, quam ab ea ducatur. Ex istis ad hoc sciendum, Angelos, vi potest rationis participare, non esse arbitrij tunc ut creati, tunc ut mutati innoxios. Colligit igitur Damascenus, id libertatem, & Angelo libertatem ex ratione non quæ

CAPVT IV.

Contra secundam sententiam opinio procedens ratione confirmatur.

generis rationis, sed quia ratione, ut ratio est, præditi sunt. Ex eo vero quod sunt creati de nihilo, colligit per peccatum mutari posse. Sicut etiam colligit Augustinus locis citatis in præcedenti capite. Porro autem, Damascenum non probare Angelos, & homines liberos esse ex eo quod peculiari aliquo genere rationis, sed quia simpliciter ratione præditi sunt, patet ex ratione, quam affert capite illo 27. quæ talis est. *Vbi est ratio, vbi illa & facultas rationalis partim in contemplatione, partim in actione versatur: ea vero in actione posita, qua consultat, & rebus agendis modum præscribit: qui autem consultat, perinde consultat tanquam rerum agendarum electio in ipsis sit potestate. Ergo qui rationem habet, eo ipso est liberi arbitrij. Quæ sane ratio in omni creatura rationali, quocunque genere rationis prædita sit, locum habet, quia nulla est, quæ non possit duo bona inter se conferre, & de illis consultare, quodnam illorum magis expedit.*

Deinde hoc ipsum ratione probatur: nam ex ijs naturis rationalibus, quæ nunc sunt, etiam si increatam Dei naturam comprehendas, nulla est, quæ libertatem aliquam non habeat. Quo ergo fundamento adduci poterunt Nominales, ut aliud genus naturæ rationalis possibile excogitent, quod nullam omnino libertatem haberet? Postremo cum nulla res sit præter Deum, quæ ita appareat bona, ut in ea, & in dilectione eius non possit apparere ratio mali: efficitur, ut natura rationalis considerat illam rationem mali libera sit, tum ut eam diligere & non diligere, tum etiam ut eam diligere & odio habere possit: ex hac enim varietate cognitionis, quam vocant indifferentiā, oritur in ipsa quoque facultate appetente libertas. Quod si peculiare aliquod bonum, quod non est Deus, ita natum est cogitari ab aliqua natura, ut non possit non mouere affectum, signum euidentis est, talem naturam non habere rationem, sed sensum solum: nam vel illa natura, quæ ex sententia Nominalium creati potest, ita necessario determinata ad virtutem, ut peccare non possit, est superior homine, & angelo & inferior Deo: vel est inferior ipso homine, & angelo. Si inferior Deo, & superior homine & angelo: non potest carere libertate circa aliquod saltem obiectum: cum perfectissima natura rationalis, qualis est Deus, aliquid habeat libertatis: neque enim quia perfectior esset homine, & angelo carere deberet libertate: imo vero illam deberet habere: siquidem supremus omnium Deus circa aliqua liber est. Si autem esset inferior angelo, & superior homine, eodem modo, sicut ille, liber esset: quia carere omnino libertate, non esset maior perfectio, quam aliquam habere. Cumque superior natura rationalis & inferior esset libera: media quoque siue ratione perfectionis, siue ratione imperfectionis, libera esse deberet. Quod si esset inferior homine: aut esset brutum, aut haberet libertatem ad peccandum: nam qui fieri potest, ut perfectissima, & perfectior creatura rationalis, ut angelus, & homo, haberent libertatem ad malum: inferior autem impeccabilis esset, & ad bonum semper necessario determinata: restat igitur, ut nulla sit creatura ratione prædita possibilis, quæ non sit liberi arbitrij circa aliqua.

Vazquez in 1. partem Tom. II.

Hactenus solum probatum est, nullam posse produci creaturam ratione præditam, quæ non habeat libertatem circa aliqua obiecta, id quod nulla ratione Nominales inficari possunt. Cæterum cum sit aliqua libertas voluntatis circa aliqua obiecta simul coniuncta cum necessaria determinatione ad virtutem, & absque libertate ad peccandum, ut in Deo: superest probandum, libertatem creatam, hoc ipso quod creata est, non posse esse coniunctam cum determinatione necessaria ad virtutem, ut in Deo est: nam Damascenus ex diuerso principio probat libertatem naturæ absolute, & libertatem ad peccandum. Libertatem quidem naturæ absolute circa aliquod obiectum vniuersale probat ex eo, quod sit rationalis: libertatem vero ad peccandum, ex eo, quod est creatura rationalis creata. Quod principium etiam alij Patres tradiderant cum Augustino, ut supra capit. 2. vidimus. Hoc vico & firmissimo fundamento videntur mihi præ rationes, quibus S. Thomas & Scotus vtuntur in confirmationem præcedentis sententiæ, si eas rectè explicemus: tamen si Scotus putans minus sufficientem rationem S. Thomæ, illam impugnet.

Ratio vero Doctoris sancti in hoc art. talis est: *Ratio S. Th.* peccare nihil aliud est, quam deflectere & declinare à rectitudine & regula, quam quis in operando sectari deberet, tam in naturalibus, quam in moralibus: sola autem illa operatio à rectitudine deflectere nequit, cuius recta regula est virtus ipsa agendi: quemadmodum, si manus artificis esset ipsa regula recta artis, non posset opus artis non rectum à manu procedere: atqui in vlla natura rationali, præter Deum, regula iusta operandi moraliter est ipsa voluntas operantis: quia regula omnium humanarum, & angelicarum operationum est diuina voluntas: ergo nulla creata voluntas impeccabilis est, non potens declinare à rectitudine, & regula. Hæc tamen ratio minus sufficiens visa est Scoto loco allegato, & contra eam obijcit in hunc modum: quamuis aliqua facultas operandi non sit sua regula: tamen nihil obstat videtur, quo minus ita necessario sit determinata circa suam regulam, ut ab ea deflectere non possit: quemadmodum intellectus circa prima principia, quæ ipsi sunt regula sciendi, errare non potest: & tamen intellectus, qui est facultas intelligendi principia, non est ipsa principia. Caietanus in hunc articulum §. *Ad hoc dicitur*, explicat mentem sancti Thomæ hoc modo, ut idem sit, & virtutem aliquam operandi esse suam regulam in operandi, & habere causam similem immutabiliter coniunctam. Priori modo inquit Caietanus voluntatem operandi esse suam regulam formaliter: posteriori modo esse suam regulam virtualiter. Et quia solum in Deo amor omnis boni immutabilis est, in creaturis autem facile mutari potest: ideo in creaturis facultas operandi non est ipsa regula, quæ est amor omnis boni neque priori, neque posteriori modo. Eadem quoque videtur ratio Scoti loco allegato, quæ talis est: omnis natura, quæ non est sua regula, nec necessario conformis suæ regulæ, potest à regula deficere: sed talis est natura creata rationalis.

Kkk 2